

Berta Ferenc

Műkedvelő fotografusok Szolnokon

Alapvetően abból a tényből kell kiindulnunk, hogy Párizsban, 1839. augusztus 15-én Daguerre találmányát közhírré, közkinccsé tették. A fényvel való írás elindult hódító útjára. Ahhoz azonban, hogy a szolnoki műkedvelő fotografusokról beszéljünk, először ismerkedjünk meg az iparszerű fotográfia helyi kezdetével.

A városban 1852-53-ban jelent meg az első fotografus, aki megélhetését oly módon biztosította, hogy településről településre járva, utazva fotografálta az azt megfizetni tudókat. Ez az úgynevezett utazófotografus Becker Z. Soinló lotharingiai lakos volt. Az első szolnoki fényképészeti műterem 1857-58-ban nyitotta meg kapuit, az akkori Weisse Resselgasse 420. szám alatt. Tulajdonosa Chryastel Ignatz, szolnoki lakos. Az előbbieken említett két évszám a viszonyítás alapjául szolgálhat, mivel pontos évszámmeghatározással szinte lehetetlen megmondani, hogy mettől számítható az amatőr fotografusok megjelenése, működésük a városban. Ám ha mégis évszámban kell gondolkodnunk, akkor a századfordulót megelőző éveket kell megjelölnünk. Létszámuk gyorsan növekedhetett, és a XX. század elejére már igencsak tevékenyek lehettek, mivel Szigeti Henrik, a kiváló fényképész és üzletember, felismerve az amatőrizmusból rejlő piaci lehetőségeket, fényképészeti műintézete mellett megnyitotta a fényképészeti cikkek üzletét is.

A helyi lapban - már 1903. augusztus 28-án - így hirdette:

“A fényképészethez szükséges vegyszerek, lemezek és eszközök állandó nagy raktára!”

“... a sötétkamerát t. vevőim díjmentesen használhatják. Műkedvelő fényképezőknek mindenféle kézi és állványos fényképezőgépek... részletfizetésre is kaphatók. Oktatás díjmentes!”

Ebből a hirdetésből megtudhattuk azt is, hogy akkor egy 9x12-es lemezes fényképezőgép /12 felvételes, lemezváltóval/ egyéb tartozékokkal 100 korona volt.

1903. május 31.

“Készpénzfizetésnél 2 százalék engedmény.”

Ekkor vezette be a városban először és elsőként új szolgáltatását, miszerint:

“Elvállalom a fényképek teljes kidolgozását...”

1903 júliusában egy 9x12-es kamera teljes felszereléssel már csak 85 koronába került. A vételkor 6 koronát kellett kifizetni, a többi havi részletekben törlesztette a műkedvelő fotografus. 1905-ben már aranyfürdőt kínál az amatőröknek. Még ez év márciusában tudatta, hogy:

“Fényképezőgépek 7.50 fillértől feljebb.”

Tehát a kezdőktől a haladóig gondol a vevőkre. Természetesen érdekes a felvételezéshez használt lemezek gyártmánya és ára is, mert ebből becsülhetjük fel, hogy mennyit fotografálhatott egy korabeli amatőr.

“1 tucat Germania lemez /9x12/ 75 korona

1 tucat Helios lemez /9x12/ 65 korona”

Természetesen nemcsak Ő ismerte fel az üzleti lehetőségeket. Kőhalmi Miklós drogériája is forgalmazott fényképészeti cikkeket. Utóda, Szabó Ferenc /ekkor már SAS drogéria/ 6 és 90 korona között árusított kamerákat. A folyamatos ellátás a '20-as években sem szűnt meg, sőt 1926-ban a Köves /Baross u./, 1927-ben az Aranykereszt /Fehér László tulajdona/ drogéria is bekapcsolódott e tevékenységbe. Sajnos eleddig Szolnokon a műkedvelő fotográfusoknak nem volt egy, a terület fotóéletét átfogni tudó, sem nyitott, sem zárt szervezete. A '20-as évek végén, pontosabban 1928-ban - hatósági engedély nélkül - létrehozták a Szolnoki Fotóklubot, az első szervezetet a helyi fotóéletben, amelyik aktívan és nagy odaadással vetette bele magát a munkába. Tagjai: Balássy György, Botta László, Dobos István, Fábry Dezső, dr. Farkas József, Hegedűs Lajos, Perjési Károly, dr. Soós Gyula, Szekeres Ferenc, Tabák Lajos.

Már a következő évben kiállítást rendeztek a Lőrinczi-féle vendéglőben. 1930-ban csatlakoztak a Magyar Amatőrfényképészek Országos Szövetségéhez, és létrejött a MAOSZ szolnoki csoportja. 1931-ben törvényesen is megalakult a szolnoki amatőrfényképészek egylete. A helyi sajtó a 2. oldalon adta híről, hogy mi is történt 1931. május 1-jén, vasárnap délelőtt a vármegyeháza kistermében.

“Megalakult a szolnoki amatőrfényképészek egylete. Vasárnap délelőtt a vármegyeháza kistermében tartották Botta László vezetésével a szolnoki amatőrfényképészek alakuló gyűlésüket. Az új egyesület elnökévé egyhangú lelkesedéssel Alexander Imre alispánt választották meg, aki elfogadta az egyesület vezetését, és körvonalazta feladatát. Vígh Gyula az egyesület alapszabályait olvasta fel, majd megválasztották a tisztikart:

Társelnökök: Rácz Kornél és dr. Kerecsy Jenő

titkár: Balázs György

pénztáros: Lantos István

háznagy: Kormos Jenő lettek.”

/Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Lapok, 1931. május 7. 2. o./

Sokáig váratott magára egy ilyen átfogó és irányító szervezet. Az igény minden bizonnyal már előbb is megvolt rá, hiszen 1929-ben /május 25. - Hírek/ a Nerfeld Bank műszeráru osztálya így hirdetett:

“Nem játék az amatőr fényképészet. Szórakozás ugyan, de kulturális értékű szórakozás...”

... A Nerfeld Bank műszeráru osztályának vevőközönsége... a képzés szempontjából is előnyös helyzetben van, mert ott több évtizedes fotóamatőr tapasztalatok alapján kaphat mindenki készséges felvilágosítást,..."

A létrejött egyesület nem télenkedett. Még a '31-es évben nagyszabású fényképképzést szervezett meg, melynek kiállítási anyagát a Nemzeti Szálloda éttermében állították ki. A kiállítás 1931. szeptember 27-én nyílt meg. A helyi sajtó dícséretére válik, hogy a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Lapok már 24-én, a 3. oldalán így vezette be:

"Az amatőrfényképezők kiállítása. E hó 27-én, vasárnap kerül bemutatásra, illetőleg nyílik meg az amatőrfényképezők csoportja által rendezett kiállítás, melyben alkalma lesz a közönségnek gyönyörködni. ... 300 felvétel érkezett be, ezekből a zsűri 200-at alkalmasnak talált a kiállításra. A szenzációt keltő kiállítás 200 fényképéből a 10 legsikerültebb fényképet a zsűri díjazásra méltónak, és ezek közül Tabák Lajos, cukorgyári tisztviselő Plakátnéző képét az első helyre jelöli. A második és harmadik díjak Balázs György, Pfeitter Károly, Hegedűs Sándor és Botta László között oszlanak meg. De a zsűri ezeken kívül is több sikerült felvételt fog jutalommal kitüntetni."

Megjegyzem, hogy ezek között volt Hauk Antal egy képe is, ami ausztriai tájat ábrázolt. A MAOSZ 1931-es budapesti országos kiállításán a csoport kollektíván vett részt. Tabák Lajos visszaemlékezéseiből tudjuk, hogy Botta László, dr. Soós Gyula és Tabák Lajos munkái érdemelték ki díjat. A teljes kollekció különdíjat kapott. 1933-ban Faragó Sándor nyomdász és tulajdonos segítségével megjelent a Szolnoki Tükör című képes folyóirat. Sajnos csak négy szám jelent meg összesen, de így is bemutatkozási lehetőség volt az akkori amatőrök számára /Halász László, Homoki Miklós, Mandel István, Valis István/. A lapnak - dícséretes módon - volt diák-fotó rovata is, így gondolt az utánpótlásra. Az egyesület 1940-ig működött és vett részt hazai és külföldi kiállításokon.

Ők és a csoport munkájában részt nem vevő amatőr fotográfusok 1938-tól 1946-ig

Csernus Mihály/Horthy M. u. 46./, Szabó Ferenc/Batthyány u. 20./, Ábrahám István/Szapáry u. 1./, Izsák József/Kossuth tér 8./, Klein Dezső/Baross u. 2./ és Tornyos Vilmos/Baross u. 20./

kereskedéseiben szerezhették be az igényeiknek és anyagi helyzetüknek megfelelő fotográfiai eszközöket, vegyszereket, esetleg dolgoztathatták ki felvételeiket.

A MAOSZ szolnoki csoportja a háború alatt megszűnt, szétesett. Ennek ellenére az önállóan, a maguk részére fotográfálók dolgoztak tovább. Emlék és dokumentív értékű felvételek születtek.

Mindezeket Tabák Lajos, id. Szekeres Ferenc, Nagy József visszaemlékezései, Hauk Antal szíves közlése és egyéni kutatása alapján jegyeztem le.